

Navazující magisterské studium – otázky ke státním závěrečným zkouškám

Andragogika

1. Filozofické základy vzdělávání dospělých I

Antická idea vzdělanosti (Sokrates, Platon, Aristoteles). Humanismus. Vzdělávání dospělých v koncepcích Komenského. Osvícenství.

2. Filozofické základy vzdělávání dospělých II

Pragmatismus (Dewey). Alternativní teorie ve vzdělávání dospělých (Illich, Freire). Humanistická psychologie a její vliv na úvahy o vzdělávání dospělých (Rogers, Knowles).

3. Sociální, kulturní, ekonomické a politické kontexty vzniku moderního vzdělávání dospělých

Vzdělávání dospělých jako sociální hnutí. Institucionalizace vzdělávání dospělých. Osvěta, lidová výchova. Význam šedesátých a sedmdesátých let 20. století.

4. Vznik a vývoj andragogiky jako společenské vědy

Vznik pojmu, příčiny rozvoje andragogiky. Vztah andragogické teorie a andragogické praxe. Charakteristika základních andragogických teorií (Lindeman, Pöggeler, Knowles, Jarvis, Mezirow ad.). Předmět a specifika andragogického působení.

5. Andragogika v systému věd

Pojetí andragogiky jako interdisciplinárního oboru. Vztah andragogiky k příbuzným disciplínám (psychologie, sociologie, ekonomie ad.). Vztah andragogiky a personálního řízení. Místo andragogiky v systému věd o výchově. Vztah andragogiky a pedagogiky, pedagogika dospělých.

6. Koncept celoživotního učení

Koncept celoživotního vzdělávání. Koncept celoživotního učení. Historické, sociální, politické a ekonomické souvislosti. Mezinárodní organizace, jejich dokumenty a strategie rozvíjející koncept celoživotního učení. Kritika realizace a dopadu politického konceptu celoživotního učení.

7. Vzdělávání dospělých v mezinárodním a evropském kontextu

Aktivity vybraných organizací – OECD, UNESCO, ILO. Vzdělávací politika EU. Významné strategie a dokumenty (Lisabonská strategie, Memorandum o celoživotním učení, Delorsova zpráva, Celoživotní učení pro všechny ad.), jejich priority.

8. Celoživotní učení a vzdělávání dospělých jako předmět vzdělávací politiky

Role státu a jeho úkoly v rámci sociální a vzdělávací politiky od poloviny 20. století. Současná situace a predikce dalšího vývoje. Proměny evropského sociálního modelu. Vybrané teorie vzdělávací politiky (teorie lidského kapitálu, teorie kredencialismu). Nerovnosti v přístupu ke vzdělávání dospělých.

9. Vzdělávací politika ČR

Analýza systému vzdělávání dospělých v ČR. Zhodnocení pozitivních a negativních aspektů. Strategie rozvoje vzdělávání dospělých v ČR, hlavní strategické dokumenty. Účast populace na dalším vzdělávání.

10. Právní úprava vzdělávání dospělých v ČR

Právo na vzdělání. Historický vývoj legislativních norem ve vzdělávání dospělých (lidovýchovný zákon, osvětový zákon). Aktuální situace a přehled významných aktuálních zákonů (zákoník práce, Zákon č. 179/2006 Sb. ad.).

11. Financování aktivit vzdělávání dospělých

Vícezdrojové financování. Nástroje finanční podpory dalšího vzdělávání (vzdělávací fondy, poukázky na vzdělávání, daňové úlevy, daňové asignace ad.). Evropské finanční zdroje, jejich struktura, příklady jejich využití.

12. Problém kvality a efektivity edukačních aktivit

Ekonomická návratnost vzdělání, možnosti a limity jejího zjišťování. Hlavní kritéria efektivity vzdělávání. Vybrané systémy řízení kvality ve vzdělávání. Certifikace, akreditace. Řízení kvality vzdělávacích institucí, vzdělávacích programů a lektorů.

13. Cílové skupiny ve vzdělávání dospělých

Problematika skladby a homogenity cílových skupin dalšího vzdělávání. Individuální odlišnosti účastníků. Tradiční cílové skupiny a jejich specifika: nezaměstnaní, funkčně negramotní, migranti, ženy, senioři, zaměstnanci, manažeři.

14. Funkční gramotnost

Vymezení pojmu. Druhy funkční gramotnosti. Související koncepty (základní dovednosti, klíčové kompetence). Výzkumy funkční gramotnosti. Aktuální situace v ČR.

15. Občanské vzdělávání dospělých

Historický vývoj občanského vzdělávání v 19. a 20. století. Současné pojetí, cíle a obsah. Aktéři a účastníci občanského vzdělávání dospělých. Koncept aktivního občanství.

16. Zájmové vzdělávání dospělých

Pojem, funkce, obsah. Postavení ve struktuře vzdělávání dospělých a v konceptu celoživotního učení. Vývoj a postavení zájmového vzdělávání v ČR. Trh zájmového vzdělávání, přístup státu. Instituce a druhy zájmového vzdělávání dospělých.

17. Další profesní vzdělávání

Terminologie, druhy, obsahy a zaměření profesního vzdělávání. Další profesní vzdělávání jako součást hospodářské a vzdělávací politiky. Dílčí systémy dalšího profesního vzdělávání (rekvalifikace, vzdělávání úředníků státní správy, celoživotní vzdělávání nelékařských pracovníků ve zdravotnictví, další vzdělávání pedagogických pracovníků).

18. Vzdělávání a rozvoj lidí v organizacích

System, zaměření a obsah vzdělávání zaměstnanců. Vzdělávání jako součást tržní strategie organizace. Koncept učící se organizace. Potenciální pozitiva a negativa systematického vzdělávání zaměstnanců. Specifika manažerského vzdělávání. Aktuální situace podnikového vzdělávání v ČR.

19. Projektování vzdělávacích aktivit

Vzdělávací projekt a jeho struktura. Projektová příprava vzdělávacích akcí. Akreditace. Vzdělávací projekty v rámci evropských strukturálních fondů.

20. Andragogická didaktika

Předmět a pojetí andragogické didaktiky. Základní terminologie (učení, vzdělávání, vyučování, edukace apod.). Technologie vzdělávání. Kurikulum. Specifika učení (se) a vyučování dospělých.

21. Didaktický proces

Základní prvky a fáze didaktického procesu. Trojdimenzionální model výuky dospělých. Teorie pedagogického prostoru. Model didaktické kostky. Androdidaktické principy.

22. Didaktické formy vzdělávání dospělých

Charakteristika a kategorizace didaktických forem. Vztah k dalším didaktickým kategoriím (cíle, obsah, metoda, princip ad.). Prezenční, distanční a kombinovaná forma vzdělávání dospělých. Sebeřízené učení (se) dospělých.

23. Didaktické metody vzdělávání dospělých

Charakteristika a kategorizace didaktických metod. Vztah k dalším didaktickým kategoriím (cíl, obsah, forma, výuková technologie ad.). Popis jednotlivých didaktických metod.

24. Speciální didaktické postupy

Hierarchie učení dospělého. Využití speciálních didaktických postupů ve výukových situacích. Charakteristika hlavních postupů: brainstorming, brainwriting, sugestopedie, superlearning ad. Zážitkové vzdělávání.

25. E-learning

Využití moderních komunikačních technologií ve vzdělávání dospělých. Charakteristika, podoby a technologické formy (CBT, WBT, LMS ad.) e-learningu. Výhody a nevýhody e-learningového vzdělávání, jeho didaktické, sociální a ekonomické aspekty. Současné trendy (m-learning, blended learning, webináře ad.).

26. Příprava lektorů pro vzdělávání dospělých

Kvalifikace a kompetence lektorů dospělých. Role vzdělavatele dospělých. Situace v přípravě lektorů v České republice.

27. Hodnocení výsledků výuky dospělých

Hodnocení a evaluace edukačních aktivit. Projekty vzdělávacích akcí jako základ jejich efektivity. Didaktická diagnostika ve vzdělávání dospělých. Efektivita a návratnost vzdělávání.

Literatura

- BELCOURT, M., WRIGHT, P. C. *Vzdělávání pracovníků a řízení pracovního výkonu*. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-459-2.
- BENEŠ, M. *Andragogika: filozofie – věda*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-03-3.
- BENEŠ, M. *Andragogika – teoretické základy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-23-8.
- BENEŠ, M. *Andragogika*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2580-2.
- BERTRAND, Y. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-216-5.
- EGER, L. *Technologie vzdělávání dospělých*. Plzeň: Zpc. Univerzita, 2005. ISBN 80-7043-398-1.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Memorandum o celoživotním učení*. 2000. Dostupné on-line na: <http://www.nvf.cz/archiv/memorandum/obsah.htm>
- KALOUS, J., VESELÝ, A. (eds.) *Vybrané problémy vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1262-3.
- KALOUS, J., VESELÝ, A. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1259-3.
- KALOUS, J., VESELÝ, A. *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1259-3.
- KOPECKÝ, M. *Sociální hnutí a vzdělávání dospělých*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-96-3.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.
- MŠMT. *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: MŠMT, 2007. Dostupné on-line na: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/strategie-celozivotniho-uceni-cr>
- MUŽÍK, J. *Řízení vzdělávacího procesu*. Praha: Woters-Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-581-6.
- MUŽÍK, J. *Androdidaktika*. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-859-52-3.
- MUŽÍK, J. *Didaktika profesního vzdělávání dospělých*. Plzeň: Fraus, 2005. ISBN 80-7238-220-9.
- PALÁN, Z. *Výkladový slovník - lidské zdroje*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0950-7.
- POTŮČEK, M. a kol. *Veřejná politika*. Praha: SLON, 2005. ISBN 80-86429-50-4.
- PLAMÍNEK, J. *Vzdělávání dospělých*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3235-0.
- POSPÍŠIL, O. *Pedagogika dospělých, andragogika*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2001. ISBN 80-7290-064-1.
- PRŮCHA, J. (ed.). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.
- SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.

ŠERÁK, M. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.

ŠERÁK, M., DVOŘÁKOVÁ, M. *Kapitoly z teorie a praxe vzdělávání dospělých*. Praha: Institut vzdělávání a poradenství ČZU v Praze, 2009. ISBN 978-80-213-2001-7.

ŠKODA, K. *Kapitoly z dějin andragogiky*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-326-1.

URBAN, J. *Výkladový slovník řízení lidských zdrojů*. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-019-X.

TURECKIOVÁ, M. a kol. *Trendy a možnosti rozvoje dalšího vzdělávání dospělých v kontextu sjednocující se Evropy*. Praha: Educa Service. Edice Česká a slovenská andragogika, sv. 4, 2010. ISBN 978-80-87306-06-2.